

Asia: VN/7823/2019-LVM-63

Täydentävä lausuntopyyntö: Hallituksen esitys merenkulun ympäristönsuojelulain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Aluksista peräisin olevan jätteen vastaanottoa satamissa koskeva sääntely

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne alusjätedirektiivin täytäntöönpanoon liittyvistä ehdotuksista.

Täydentävä lausuntopyyntö merenkulun ympäristön-suojelulain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Kuntaliitto viittaa aikaisemmin esityksestä antamaan lausuntoon siltä osin kuin Kuntaliiton esittämiä ehdotuksia ei ole huomioitu. Aikaisempi lausunto on soveltuvin osin liitetty tämän lausunnon loppuun.

Esityksellä ehdotetaan muutettavan merenkulun ympäristönsuojelulakia (1672/2009), aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lakia (alusturvallisuuslaki; 1686/2009), alusrekisterilakia (512/1993), eräiden alusten ja niitä käyttävien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annettua lakia (turvatoimilaki; 485/2004) sekä laivavarustelakia (1503/2011). Esityksen keskeisenä tavoitteena on tehdä EU:n alusjätedirektiivin edellyttämät lainsäädäntömuutokset. Alusjätedirektiivin täytäntöönpanolla sekä valtaosalla muista merenkulun ympäristönsuojelulakiin ehdotettavista muutoksista tehostettaisiin meriympäristön suojelua.

Erona aiempaan esitysluonnokseen ehdotetaan merenkulun ympäristön-suojelulain osalta:

Muutettu muun muassa sataman määritelmää ja jätteiden vastaanottoa satamassa ja jätteiden jättämistä satamaan koskevien säännösten soveltamisalaa siten, että vähäiset satamat, kuten alle 25 venepaikan tai veneen talvisäilytyspaikan huvivenesatamat ja venevalkamat, rajattaisiin sääntelyn ulkopuolelle. Sisävesillä soveltamisala rajattaisiin kuitenkin vähintään 50 venepaikan huvivenesatamiin. Lisäksi on tarkennettu jätteiden vastaanottovelvollisuuksia satamassa säätäen lain tasolla myös yhdyskuntajätejakeiden keräysvelvoitteista. Myös velvoite syöttää tietoja unionin

merenkulun tietojenvaihtojärjestelmään on rajattu niihin satamiin, jotka voivat vastaanottaa seurantadirektiivin (2002/59/EY) soveltamisalaan kuuluvia aluksia ja voivat syöttää tiedot itse.

Kuntaliiton mielestä ehdotetut muutokset ovat kannatettavia ja lakia selventäviä.

Muutetut pykälät

- Merenkulun ympäristönsuojelulain (MYSL) 1 luvun 2 §, Määritelmät: 45 kohdan mukaisen sataman määritelmän muutos (..ei kuitenkaan paikkaa tai aluetta, jonka aluksille tarkoitetut rakenteet ja palvelut sekä käyttäjä- ja jätemäärät ovat vähäiset)

Sataman määritelmästä on ehdotuksessa poissuljettu vähäiset toiminnot. Vähäisyys on tarkemmin määritelty perusteluissa. Koska kyseessä on tärkeä soveltamisalaan liittyvä raja, olisi vähäisyyden määritelmä (25 venepaikkaa) tullut myös nostaa lain tasolle.

- MYSL 1 luvun 3 §: soveltamisalan tarkentaminen

Aikaisemman ehdotuksen monipolvinen soveltamisalan raja on korvattu vähäisyyden määritelmillä (meren rannalla 25 ja sisävesillä 50 venepaikkaa). Toisin kuin yleisessä sataman määritelmässä sisävesillä katsotaan vähäisiksi myös alle 50 venepaikan huvivenesatamat ja ne rajattaisiin 9 ja 10 lukujen soveltamisalan ulkopuolelle. Muutos selventää pykälän soveltamista.

- MYSL 2 luvun 1 § ja 3 luvun 1 §: öljyn päästökäytön ja öljypäästömaksun laajentaminen mineraaliöljyihin rinnastuviin aineisiin.

Muutos on hyvä ja kannatettava.

- MYSL 9 luvun 1 §: yhdyskuntajättejakeiden vastaanottovelvoitteet ja vastaanottolaitteiden toiminnan varmistaminen.

Parhailaan päivitettävän kansallisen jätelainsäädännön mukaisten vaatimusten huomioon ottamiseksi 2 momentissa ehdotettaisiin edellytettävän myös käytettyjen paristojen ja akkujen, sähkö- ja elektroniikkaromun, biojätteen, kuitupakkausjätteen, muovipakkausjätteen, lasipakkausjätteen sekä metallipakkausjätteen ja muun pienikokoisen metallijätteen vastaanottoa. Kuntaliiton näkemyksen mukaan näin tarkka erilliskeräyksestä säätäminen tässä laissa ei ole tarpeen, koska satamia koskevat jätelain (646/2011) säännökset ja sen nojalla annetut erilliskeräysvelvoitteet. Päällekkäistä sääntelyä tulisi välttää. Pykälässä voitaisiin viitata kiinteiden jätteiden osalta jätelakiin.

Sataman pitäjän on huolehdittava, että satamassa on erilliset vastaanottolaitteet vähintään seuraaville jätteille: x) kiinteät jätteet, kuten jätelaissa (646/2011) edellytetään.

- MYSL 9 luvun 7 §: ilmoitusvelvollisuuden rajaaminen niihin satamiin, joissa käy direktiivin 2002/59/EY soveltamisalaan kuuluvia aluksia sekä MYSL 10 luvun 2 §: lisätty viittaus direktiivistä löytyvään tositteen malliin ja rajattu SafeSeaNet-ilmoitusvelvollisuutta.

Muutoksilla on rajattu kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen velvollisuutta viedä satamien tietoja ulkopuolisiin rekistereihin. Kuntaliitto pitää uutta ehdotusta kannatettavana.

Kuntaliiton toistaa aikaisemmin lausumansa ehdotuksesta siltä osin kuin näkemyksiä ei ole nyt lausunnoilla olevassa ehdotuksessa otettu huomioon:

Kuntaliitto kannattaa vesiympäristön suojelun tehostamista. Ehdotettu muutos huviveneiden jätehuoltosuunnitelmiin saattaa kuitenkin joillakin alueille johtaa päinvastaiseen vaikutukseen. Erityisesti kuntien rajallisten ympäristöviranomaisresurssien kohdistuminen lisääntyvästi jätehuoltosuunnitelmien ar-viointiin sekä huvivenesatamien valvontaan sekä mahdollinen lisääntyvä rantojen roskaantuminen ovat ehdotuksesta nousseita riskitekijöitä.

Alle 20.000 kg kalasatamien jätesuunnitelmat kuuluisivat myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaisille. Tehtävä on uusi. Kuntien ympäristönsuojeluviran-omaisilla ei ole tietoa kalastussatamista, joiden saalismäärä on alle 20 000 kg. Erityisesti sisävesien kalasatamien määrää ei ole pystytty esityksessä arvioimaan. LUKEn tilastojen mukaan Suomen sisävesille oli vuoden 2019 lopussa rekisteröitynyt noin 1600 kaupallista kalastajaa. Saalis 6,4 milj kg kalaa. Sisäveden kalastussatamaa käyttää oletettavasti vain muuta kalastaja, joten satamien lukumäärä kohoaa satoihin. Lisäksi tulevan lain määritelmässä olisi selkeästi esitettävä, miten lasketaan ja todennetaan satamaan purettava saalismäärä 20 000 kg ja missä ajassa saalismäärä 20 000 kg on ajateltu purettavan.

Ehdotuksen mukaan yhden jätehuoltosuunnitelman käsittely vie kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta arviolta korkeintaan yhden henkilötyöpäivän. Kunnista saadun arvion mukaan jätehuoltosuunnitelmien hyväksyntä ja valvonta on huomattavasti työllistävämpää. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisilla ei ole tietoa missä satamat sijaitsevat eikä mitkä tahot niitä hallinnoivat. Valmista rekisteriä näistä satamista ei ole olemassa. Tämän tietokannan laatiminen ja ajan tasalla pitäminen vaativat itse jätehuoltosuunnitelmien käsittelyn lisäksi resursseja. Kun on kyse toimijoista, jotka mahdollisesti tekevät ensimmäistä jätehuoltosuunnitelmaansa, on varauduttava myös neuvonnan ja ohjauksen vaatimaan resurssitarpeeseen. Huvivenesatamien toimijat ovat usein ei-ammattimaisia toimijoita, joita joudutaan usein ohjaamaan, neuvomaan sekä pyytämään täydennystä monta kertaa yhtä hakemusta kohden. Osa satamista ei tee oma-aloitteisesti hakemusta, joten niitä joudutaan etsimään ja kehottamaan hakemuksen jättöön. Muun muassa valvontakeinojen puuttumisen vuoksi on lisäksi paljon nykyisen lainsäädännön mukaisia jätehuoltosuunnitelmia jätetty hakematta.

Kuntaliitto arvioi kunnilta saamansa palautteen mukaisesti, että ehdotuksen mukaisen jätehuoltosuunnitelman käsittely vie kunnassa 1-3 työpäivää. Lisäksi satamien valvonta esimerkiksi saaristossa on käytännössä mahdotonta. Eikä ympäristön kokonaispilaantumisen kannalta kovin tehokastakaan. Kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilla ei esimerkiksi ole yleensä käytettävissään venettä ja sen käyttöön sopivaa henkilöstöä.

Osa huvivenesatamista on kuntien ylläpitämiä, joten valvova yksikkö (kunnan ympäristönsuojeluviranomainen) ei saa näissä tapauksissa merkittäviä tuloja huvivenesatama-asioiden käsittelystä. Joka tapauksessa tulot eivät riittäisi lisätyövoiman saamiseen maksutuloilla.

Satamilta edellytettävän jätehuollon taso on ehdotuksessa epämääräinen. Vastaako satama myös alueelle väistämättä tulevista muista kuin huviveneistä peräisin olevista jätteistä (vrt. liikenneväylien levähdysalueiden jätehuolto). Tulisi myös määritellä, mitkä ovat mahdollisuudet järjestää jätehuolto. Täyttääkö esim. paikalla käyvä jätehuoltoauto lain vaatimukset riittävydestä? Mikä on yhteisen jätehuoltolaitteiston minimietäisyys toisesta satamasta? Erilliske-räysvelvoitteet on esitetty ehdotuksessa määriteltävän asetuksella. Kaikki velvoitteet tulisi olla lain tasolla määritelty.

Ehdotuksen mukaan sataman pitäjä on velvollinen maksamaan laiminlyöntimaksua, jos se laiminlyö 9 luvun 5 §:ssä säädetyn velvollisuuden laatia sataman jätehuoltosuunnitelma tai 9 luvun 6 §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää sataman jätehuoltosuunnitelma kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen arvioitavaksi ja hyväksyttäväksi. Lisäksi ehdotuksen mukaan laiminlyöntimaksun määrää sataman jätehuoltosuunnitelman hyväksymisen osalta toimivaltaisen viranomainen ja laiminlyöntimaksu määrätään maksettavaksi valtiolle. Laiminlyöntimaksun määrittäminen olisi selvennettävä koskemaan myös tilanteita, joissa jätehuoltosuunnitelma on esitetty viranomaiselle, jos esitetty jätehuoltosuunnitelma ei täydennyksistä huolimatta täytä laissa määrättyjä siirtämisvaatimuksia. Laiminlyöntimaksu olisi määrättävä maksettavaksi valvontaviranomaiselle, joka on käyttänyt resursseja vaadittuihin valvontatoimiin.

Koska ehdotuksella on vaikutusta kuntien hallintoon ja talouteen tulee ehdotus käsitellä kuntalain (410/2015) 13 §:n mukaisesti kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa.

Pykäläkohtaiset ehdotukset

1 luku 2 § Määritelmät

Määritelmien mukaan satamalla tarkoitetaan paikkaa tai maantieteellistä aluetta, jonka rakenteet ja varustelu on suunniteltu mahdollistamaan alusten vastaanottaminen, mukaan lukien sataman toimivaltaan kuuluva ankkurointialue. Lisäksi huviveneellä tarkoitetaan urheilukäyttöön tai vapaa-ajan viettoon tarkoitettua alustaa, jonka rungon pituus on vähintään 2,5 metriä, sen tyypistä tai käyttövoimasta riippumatta, ja jota ei käytetä kaupalliseen tarkoitukseen;

Määritelmän mukaisesti esimerkiksi kaikki soutuveneet kuuluvat myös huvivenesataman määritelmän sisään. Näillä aluksilla tehdään tyypillisesti parin tunnin veneilyretkiä. Kyseiset alukset eivät tarvitse järjestettyä jätehuoltoa. Määritelmää tulisi muuttaa siten, että se lain mukaisiksi huvivenealuksiksi rajattaisiin vain ns. matka-alukset, joilla tehdään pidempiä matkoja ja joissa yleisesti yövytään ja ruokaillaan.

9 luku 6 § Sataman jätehuoltosuunnitelman hyväksyminen.

Huvivenesataman ja sellaisen kalastussataman, johon vuosittain purettu saalismäärä on alle 20 000 kilogrammaa, jätteiden vastaanotto- ja käsitte-lysuunnitelma on esitettävä arvioitavaksi ja hyväksyttäväksi sen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jonka alueella huvivenesatama sijaitsee. Mahdollisten toimivaltakysymysten ratkaisemiseksi jo ennakolta lain esitöissä tulisi avata, kuinka vuosittainen purettava vastaanottomäärä lasketaan. Lisäksi tulee harkita, ovatko tulkintaongelmat toimivaltakysymyksen osalta mahdollisia tilanteissa, joissa satamaan sisältyy useita toimintoja, esim. huvivenesatama ja matkustaja-alusliikennettä.

SUOMEN KUNTALIITTO

Marko Nurmikolu

Tuulia Innala

Lakimies

Erityisasiantuntija

Öljyn päästökielto ja öljypäästömaksu

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne öljyn päästökiellosta ja öljypäästömaksusta.

-

Meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden rikkipitoisuutta koskeva sääntely

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden rikkipitoisuutta koskevasta sääntelystä.

-

Alusten välisten haitallisten ja vaarallisten lastien ja jätteiden siirtojen ja polttoaineen toimitusten sääntely

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne alusten välisten haitallisten ja vaarallisten lastien ja jätteiden siirtojen ja polttoaineen toimitusten sääntelystä.

-

Painolastivesisääntelyn soveltuminen jäänmurtajiin

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne painolastivesisääntelyn soveltumisesta jäänmurtajiin.

-

Alusturvallisuuslakiin ehdotettavat muutokset

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne alusturvallisuuslakiin ehdotetuista muutoksista.

-

Alusrekisterilakiin ehdotettavat muutokset

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne alusrekisterilakiin ehdotetuista muutoksista.

-

Turvatoimilakiin ehdotettavat muutokset

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne turvatoimilakiin ehdotetuista muutoksista.

-

Nurmikolu Marko
Suomen Kuntaliitto ry